

Okul Yönetiminde Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Yapılan Uygulamalar Konusunda Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Görüşleri

Teachers' and School Managers' Opinions on Implementations Made in School Management to Provide School Security

Kasım KARAKÜTÜK*, Ece ÖZDOĞAN ÖZBAL**, Anıl SAĞLAM***

Öz: Okulların güvenlik uygulamaları için kullandıkları yöntemler gerek okulların güvenliğinin sağlanması gerekse güvenlik amacıyla yapılan uygulamaların etkisi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin görüşlerine dayanarak okul güvenliği uygulamalarını saptamak ve okul güvenliği uygulamaları konusundaki bulgulara yönelik öğretmenlerin ve okul müdürlerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın modeli, nicel ve nitel araştırma yaklaşımlarının birlikte kullanıldığı betimsel tarama modelidir. Araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama araçlarından anket aracılığı ile 130 okul müdüründen, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile de 24 okul müdürü ve 24 öğretmenden verilerin toplanması sağlanmıştır. Araştırmanın sonucunda okullarda uygulanan güvenlik sistemleri arasında “güvenlik kamera sistemi” ve “internet üzerinden okul dışından da okulu gözleyebilmeyi sağlayan kamera sistemi” göz önüne alındığında, en çok uygulanan güvenlik sisteminin kameralar olduğu saptanmıştır. Kamera sistemlerini, okul müdürlerinin en çok “okul dışından gelen kişileri saptamak ve okul içindeki davranışlarını izlemek” ile “öğrenciler arasında çıkan çatışmaları saptamak” amacıyla kullandıkları bunun yanı sıra kameraların “öğretmenlerin derslere giriş-çıkış saatlerini kontrol etmek”, “öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek”, “nöbetçi öğretmenleri izlemek”, “öğretmenlerin davranışlarını izlemek” ve “öğretmenlerin derslerdeki performansını izlemek” amacıyla kullanıldığı da araştırma kapsamında ortaya çıkmıştır. Kameraların öğretim ortamlarında ve öğretmenlerin denetimi amacıyla kullanılmasını okul müdürlerinin tümü ile öğretmenlerin önemli bir kısmının olağan karşılaması, araştırmacılarca tartışılması gereken bir konu olarak görülmüştür. Okul güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılan uygulamaların kullanım amaçları ve kullanım şekillerine ilişkin okul yönetimi, öğretmenler, öğrenciler ve veliler bilgilendirilmelidir. Ayrıca okulların güvenliği konusunda okul yönetimi ile öğretmenlerin ortak karar almaları ve birlikte hareket etmeleri konusunda okul yöneticileri öncü olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Okul güvenliği, güvenlik, güvenlik kameraları

Abstract: The purpose of this study is to determine the school security applications based on the school manager's opinions and to determine the opinions of school managers and teachers regarding the findings about school security applications. The model of this research is survey model in which both quantitative and qualitative research approaches are used. Within the scope of the research, the data collection tools created by the researchers and data were collected from 130 school principals through questionnaires and 24 school principals and 24 teachers through semi-structured interview forms. It was determined that the most common security system used is the cameras. It was determined that school managers use camera systems mostly for “watching for outsiders entering into school and watching their behaviors while inside the school” and “detecting conflicts arising in between students” and also in this research it is revealed that the cameras are also used for the following reasons; “to control if teachers are attending the classes on time”, “to control if teachers are coming or going to the school on time”, “to monitor the teacher on the shift”, “to monitor the teacher's behaviors” and “to monitor the performance of the teachers in classes”. The school administration, teachers, students and parents should be informed about the purposes and forms of use of applications used to ensure school safety. In addition, school administrators should be

*Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara-Türkiye, e-posta: karakut@education.ankara.edu.tr

**Dr, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara- Türkiye, e-posta: eozdogan@ankara.edu.tr

***Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turhal Yüksekokulu, Tokat-Türkiye, e-posta: anil.saglam@gop.edu.tr

at the forefront in making joint decisions between school administrators and teachers on school safety and acting together.

Keywords: School security, security, security cameras

Giriş

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerinde olmak üzere Dünya ülkelerinde okul güvenliği, yalnız okul yönetimlerinde değil diğer kamu yönetimlerinde de önem verilen konulardandır. Türkiye’de de okul güvenliği, diğer ülkeler kadar olmasa da son yıllarda öne çıkan bir sorun olmaya başlamış ve bu sorun son Milli Eğitim Şurası’nın (2014) gündeminde yer almıştır. Gün geçtikçe artan okul güvenliğine ilişkin sorunun çözümünde, öncelikle problemin tanımlanması ve probleme ilişkin sorun yaşayan grupların belirlenmesi önem taşımaktadır.

Güvenli Okul ve Okul Güvenliği

Okul güvenliği, okulu etkileyen birçok değişken ile doğrudan ilişkilidir. Okulun bulunduğu semtten, öğrenci sayısına, anne babaların öğrenim düzeyinden, okulun fiziki yapısına kadar birçok durum okul güvenliğini etkilemektedir.

712 lisede yapılan bir araştırmada, okul binasının bulunduğu yerin, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunun, okul büyüklüğü ile öğrenci mobilitelerinden doğrudan etkilenen okul ikliminin, okulun güvenliğini ve suç durumunu etkileyen değişkenler arasında olduğu ortaya konulmuştur (Chen, 2008). Okulun nüfusu, güvenli okulun temel göstergelerinden birisidir. Güvenli okul, okul büyüklüğünün (öğrenci sayısının) optimal, dolayısıyla yönetilebilir olduğu okuldur. Diğer bir gösterge okulun çevresidir. Çevresinden girdi alıp çevresine çıktı sunan, dolayısıyla çevresini etkileyen ve çevresinden etkilenen sosyal bir sistem olan okulun güvenliği, çevresinin de güvenli olup olmamasından doğrudan etkilenir. Kentleşmenin artması, güvenlik sorununu da birlikte getirmektedir. Güvenli okul, çevresi de güvenli olan okuldur. Güvenli okulun başka göstergeleri de öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları ile okulun ve çevresinin göç alıp almamasıdır. Öğrenci ve öğretmen hareketliliğinin yüksek; okula yeni kaydolun ve okuldan ayrılan öğrenci sayısının fazla olduğu, öğretmeni ve yöneticisi çok sık değişen okulun güvenliğinde sorun yaşanmaktadır.

Güvenli okul, herkes için öğrenmeye önem veren ve başarı beklentisi olan, öğrencilerin güvenli bir eğitim ortamında sosyal becerilerini sergileyebildikleri, öfkelerini kontrol edebildikleri, sorunlarına çözüm bulabildikleri ve herkesin birbirine saygılı davrandığı bir ortamdır (Çelik, 2005, s. 88). Güvenli okul; öğrenci, öğretmen ve diğer personelin kendilerini fiziksel ve psikolojik bakımdan özgür hissettikleri okuldur (Dönmez, 2001). Güvenli okul, öğrenci ve okul personelinin okul içinden ya da çevresinden kaynaklanan istenmeyen (suç, şiddet, saldırganlık, hırsızlık, tahripçilik, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel taciz gibi) davranışlara karşı korundukları ve okulda bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü (silahlı saldırı, yangın, deprem gibi) durumlarda can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlandığı okuldur (Çalık, Kurt ve Çalık, 2011). Güvenli okul, yalnızca okul içerisindeki öğeleri değil, aynı zamanda okulun sürekli etkileşim içerisinde olduğu toplumsal öğeleri de iyileştirmeyi amaç edinen okuldur. Güvenli okul, öğrenci ve personelin okulun her yerinde barış içerisinde yaşadığı, bir grubun diğerlerinden üstün olmadığı, okuldaki tüm bireylerin birbirlerine saygılı davrandığı, okul iklimi içerisinde yönetici, öğretmen, öğrenci, personel ve ziyaretçilerin olumlu etkileşim içinde buldukları okuldur (Bucher ve Manning, 2005, s. 57). Güvenli okul, etkili okuldur. Okulun etkililiği ise, amaçlarını gerçekleştirme düzeyinden anlaşılır.

Araştırma kapsamında okul müdürleri, güvenli okulun; şiddet, saldırı, zorbalık, istismar, hırsızlık, fiziksel-psikolojik baskı, okul malına zarar verilmesi, çeteleşme gibi olayların yaşanmadığı, bu tür olaylara karşı gerekli önlemlerin alındığı, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, memurların ve öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri, korku yaşamadıkları, olumlu bir örgüt iklimine sahip bir yer olduğu tanımına "çok" ve "pek çok" düzeyde katılmışlardır. Araştırmada güvenli okul (school safety) kavramı; öğretim ortamını,

okulun iklimini, okulun iç ve dış çevresini, okul güvenliğini de içerecek biçimde geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır. Okul güvenliği (school security) kavramı ise daha çok okulda güvenliği sağlamak amacıyla kullanılan güvenlik sistemleri ve teknolojiyi (kamera vb.) içeren daha dar bir anlam taşımaktadır.

Okullarda Güvenlik Sorunları

Okulda güvenliğin sağlanması; öğrenciler ile okulda görev yapan kişilerin (can, mal, fiziksel, psikolojik ve sosyal) güvenliklerinin sağlanması ve sağlıklı bir öğretimin yapılması için gereklidir. Okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının tespiti ve güvenlik sorunlarının çözümü okulda yaşanması muhtemel sorunları en aza indirecektir.

Öğrencilerin silaha ulaşabilmeleri, okul çevresinde ve öğrenci ailelerinde yüksek oranda işsizlik, ailelerin uyuşturucu ve alkol kullanımı, ekonomik statülerinin düşük olması, göç ile okul çevresine yerleşmiş olmaları ve etnik çeşitliliğinin olması, çetelerin bulunması, okulun fiziksel durumu, sosyal çevresi, öğretmen, öğrenci, yönetici özellikleri (Stewart, 2003), düşük başarı, zorbalık, sosyal olmayan akranlar, şiddete tanık olan ailelerdeki çocuklar, istismara uğrayan öğrenciler, düşük öğretmen beklentileri ve medyadaki şiddet haberleri okul güvenliğini etkileyen bazı olumsuz etmenlerdendir.

1960 yılından beri Dünya genelinde şehir okullarında; öğretmenlere yönelik saldırılar % 7.100, narkotik suçlar % 1.000, hırsızlık vb suçlar % 306, saldırganlık içeren suçlar % 100 oranında artış göstermekle birlikte, 1990 yılından sonra Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere bazı Avrupa Birliği ülkeleri okullarında şiddet eylemleri, okul baskınları ve intihar olayları giderek daha sık görülmeye başlanmıştır (Green, 2000, s. 237). Amerika Birleşik Devletleri'nde okul güvenliği konusunda yapılan araştırmalar, öğrencilerin okullarda zorbalık, şiddet, hırsızlık, tehdit gibi durumlarla karşılaştıklarını ve okullarda cinayet ile intihar gibi ölümlü olayların da olduğunu göstermektedir (Devo eve diğerleri, 2002). Bir başka araştırmada ise, okuldaki hırsızlık, taciz (sözel, duygusal, cinsel) ve şiddetin öğrencilerde psikolojik sorunlara yol açtığı ortaya çıkmıştır (Payne, Gottfredson ve Gottfredson, 2003).

Türkiye'deki okullarda da zorbalık, hırsızlık, çeteler, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, vandalizm, okula tehlikeli aletlerin (silah, bıçak, jilet) getirilmesi, okulda kriz ortamı yaratabilen acil veya olağanüstü durumlar (silahlı saldırı, intihar, depresyon, yangın vb) gibi güvenlik sorunları ile karşılaşmaya başlanmıştır (Güler Yılmaz, 2010, s. 27). Türkiye'de ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yapılan bir araştırmada öğrencilerin büyük oranda kendilerini fiziksel yönden güvensiz hissettikleri, erkek öğrencilerin daha fazla öğretmen şiddetine uğradıkları ve hırsızlık olayına tanık oldukları (Türkmen, 2004, s. 103); bir başka araştırmada ise öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin kesici aletler taşıdıkları, okulda öğrenci kavgalarının yaşandığı; öğrenci görüşlerine göre kendilerinin hırsızlık, öğrenci kavgaları ve şaka da olsa silah ve tehdit ile karşılaştıkları (Geyin, 2007) saptanmıştır. Yedi genel lisede 1.219 öğrenciyle yapılan araştırmada; öğrenciler (% 40,3) okulda yaşadıkları en önemli güvenlik sorununun öğrenci kavgaları olduğunu belirtmişlerdir (Dönmez ve Güven, 2002). Ankara'daki üç lisede okuyan 885 öğrenciyle yapılan araştırmada da öğrencilerin % 28,2'sinin zorbalık yaptığı, % 20,5'inin ise kurban olduğu saptanmıştır (Pişkin ve Ayas, 2005). Bir başka araştırmada ise öğrencilerin okullarda şiddet içeren davranışları sergileme sıklığıyla ilgili olarak ilk sırada öğrencinin öğrenciye karşı uyguladığı şiddet, sonra sırasıyla arkadaşları ile konuşurken argo ifadeler kullanma, küfür etme, arkadaşlarıyla kavga etme, dersin işlenmesini engelleme, arkadaşlarına fiziksel müdahalede bulunma, tehdit etme ve cinsel tacizde bulunma, arkadaşlarının eşyalarına zarar verme gibi davranışların yer aldığı belirlenmiştir (Gökdaş, 2007, 271). Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nca (2007) 261 ortaöğretim kurumunda 26.677 öğrenciyle yürütülen bir çalışmada ise öğrencilerin sözel (% 53,0), duygusal (% 36,3), fiziksel (% 22,0), cinsel (% 15,8) şiddet ile karşılaştığı ve sözel (% 48,7), duygusal (% 27,6), fiziksel (% 35,5), cinsel (% 11,7) şiddet uyguladığı saptanmıştır (Özcebe, Ulukol, Mollahaliloğlu, Yardım ve Karaman, 2008). Yedi farklı bölgedeki ilköğretim okullarının 7. ve 8. sınıftaki 1.136 öğrenciyle yapılan araştırmada; öğrenciler, sözlü (% 42,0) ve fiziksel tacize (% 24,0) uğradıklarını bildirmişlerdir (Özönder, Sağlam, Aksoy, Uluocak ve Köktürk, 2005).

Öğretmen-öğrenci anlaşmazlıkları ve okul çevresindeki bazı kişilerin öğrencileri rahatsız etmeleri, okullarda yaşanan diğer önemli sorunlar arasında bulunmaktadır.

Okulların çeşitli türde güvenlik sorunları yaşadıkları görülmekte ve bu sorunların tespiti ile sorunların ortaya çıkmaması için alınması gereken önlemler her geçen gün daha da önem taşımaktadır.

Okul Yönetiminin Okulun Güvenliğini Sağlama Görevleri

Okulun amacı, topluma öğretim hizmeti sunmaktır. Bu hizmeti sunabilmesi için okulun iç ve dış çevresinin güvenli olması zorunludur. Okulun amaçlarını, okul yönetimi gerçekleştirmeye çalışır. Okul yöneticileri, okulun amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırken, kararlar alır, planlama yapar, örgütler, iletişimi sağlar, dış ve iç çevreyi etkiler, eşgüdümü gerçekleştirir, denetler ve değerlendirir. Aslında bunlar sorun çözme sürecinin bileşenleridir. Bu nedenle okul yöneticilerinin temel görevi, okulda karşılaştıkları sorunları çözmektir. Okul yönetimi, sorun çözme sürecidir. Okul yönetimi okulda öğrenci işleri, personel işleri, bütçe işleri, okul işletmesi, genel hizmetler gibi işlerin yapılmasını sağlar. Okul güvenliği de okul yöneticilerinin yapması gereken işlerden genel-destek hizmetleri içinde yer alan önemli bir konudur. Okulun güvenliği sağlanamadığında, okulun temel işlevi olan öğretim, verimli bir biçimde yerine getirilemez. Diğer yandan çocuğun güvenliğinin sağlanması, Türkiye'nin 1990 yılında imzaladığı Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre Devletin sorumluluğundadır. Devletin, çocuklar üzerinde en etkin olduğu alan okullardır. Bunun için öğrenciler, öğretmenler ve okulda çalışanların güvenliğinin sağlanması, okul yöneticilerinin sorumluluğundadır.

Okul ve çevresinin güvenliğinin sağlanması, öncelik okul yönetimi ve öğretmenlerde olmak üzere, okulun iç bileşenleri, okul aile birliği, yerel yönetimler, emniyet güçleri, sosyal hizmetler gibi farklı kuruluşların işbirliğini gerektirir. Okul güvenliğine ilişkin uygulamaların gerçekleştirilmesinde, okul yöneticilerinin konu ile ilgili bilgi ve deneyim sahibi olması gerekmektedir. Güvenli okul ortamının oluşması için tüm okul bileşenlerinin ortak bir çaba içerisinde olması önem taşır. Bu yüzden okulu güvensiz bir duruma sokan nedenler derinlemesine tartışılmalı ve toplumsal bağlamda çözümlenmelidir (Payne ve diğerleri, 2003).

İstanbul Kent Güvenliği Projesi kapsamında yapılan alan çalışmalarında halkın, okulda güvenliği sağlamakla yükümlü gördüğü kişi ve kuruluşları; okul özel güvenliği, öğretmenler, okul müdürü, polis ve okul aile birliği olarak sıraladıkları saptanmıştır (Karal, 2011, s. 57). Güvenlik sorunlarının önlenmesinde okulda polisin bulunmasından çok, okul yönetiminin farklı kuruluşlarla işbirliği ve eğitim etkinlikleri yaparak bu sorunu önlemeleri gerekir. Böylece, bir yandan veliler bilinçlendirilirken, öte yandan öğretmen ve polislere konu ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi sağlanmış olur.

Okul çevresini değiştirmeye çalışma, okul geliştirme çabalarını sürdürme, okulda tüm personelin saygı dilini etkili kullanmasını sağlama, başkalarıyla karşılaştırmama, yeni öğrenme yaklaşımlarını uygulama, kişisel sorunların çözümüne yardımcı olma, karar alma sürecine katma, sosyal becerileri geliştirmeye yönelik olanaklar sunma, tutum ve yargıları dikkate alarak programlar oluşturma, öz saygı, öz yeterlilik ve iletişim kurma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme, öğrencilerin okula uyum programlarını düzenleme, çatışma yönetimi konusunda bilgilendirme, öğretmenlerin ailelere yönelik seminerler vermesini sağlama güvenli okul ortamının oluşturulmasında okul yöneticilerinin görevleri arasında yer alır (Lee, 2004, s. 84, aktaran Çankaya, 2010). Okul güvenliğinin sağlanmasında okul yöneticilerinin; okul güvenliğini zedeleyen nedenlerin, risk etmenlerinin ve bunların toplumsal kaynaklarının belirlenmesi ve sorunun tüm yönleriyle ele alınması için çaba göstermesi gerekir.

Okulda Güvenliğin Sağlanmasının Yöntemleri

Okul güvenliğinin sağlanması amacıyla okul yöneticilerince farklı uygulamalar yapılmaktadır. Gelişen teknoloji, okul güvenliğinde yeni sistemlerin kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Okul güvenliğinin sağlanmasında kısa ve uzun dönemli uygulamalar ayrı ayrı düşünülmelidir. *Kısa dönemli uygulamalar* arasında güvenlik kameraları kurulması, okul girişlerinde öğrencilerin dedektörle aranması, güvenlik kapılarının bulundurulması, okul

alanının denetlenmesi, okul disiplininin taviz verilmemesi, okulda güvenlik cihazları kullanılması, öğrenci danışmanlığı merkezi oluşturulması, “sıfır hoşgörü” politikası uygulanması, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere yönelik seminerler verilmesi (Conn, 2004), elektronik giriş kontrol sistemleri, ziyaretçi izleme, okul rozet ve armalarının takılması, silah algılayıcı sistemler, dijital ekranlar ve alarm sistemleri, acil durum şalterleri, turnikeler, güvenlik şifrelerinin kullanılması, öğrencilerin sırt çantalarının okula alınmaması gibi birçok güvenlik önlemleri sayılabilir. Ancak kısa dönemli uygulamalar, tüm güvenlik sorunlarını çözemez. Okul güvenliğini sağlamak için kullanılacak teknolojiler belirlenirken teknoloji seçilip onun sorunları çözmesini beklemek yerine, sorunu ve öncelikleri tanımlayıp gerekli analizleri yaparak buna uygun çözüm önerileri geliştirmek daha uygun bir yöntemdir (Schneider, 2010). Kısa dönemli uygulamalar, sorunların anlık çözüme kavuşmasına yardımcı olmakta, suçun ya da okul güvenliğini tehdit eden etmenin saptanarak müdahale edilmesi sürecinde kullanılmaktadır. Ancak bu önlemlerin özenli uygulanmaması, farklı sorunlara neden olabilmektedir. Amacı dışında kullanımı etik olmamakla birlikte kameraların kullanımı buna örnek gösterilebilir. Kameraların okul içinde gerekli-gereksiz her yere konulması; öğretmenler, okul çalışanları ve öğrencilerin George Orwell’in “1984” isimli romanındaki gibi gözetim altında oldukları duygusuna kapılmalarına neden olabilmektedir. Okulda kameraların kullanılması ve kayıtlarının saklanması yöneticilerin takdirine bırakılmıştır ki, bu demokratik bir toplumda uygun olmayan bir davranıştır (Ak, 2013, s. 387). Kameralarla izleme, okul disiplininin sağlanmasında kolay bir yol gibi görülürken, okul kültürü, iletişim ve güven gibi konularda sıkıntılar yaratabilir (Amos, White ve Trader, 2015). Bazı yayınlarda, güvenliği sağlamada farklı denetim mekanizmalarının oluşturulması, kameraların ve okulda kullanılan farklı teknolojilerin izleme amaçlı kullanımı tartışılmaktadır (Monahan ve Torres, 2010). Özetle, okulda kullanılan güvenlik teknolojilerinin tüm boyutları ile tartışılmasına ve kullanım amaçlarının etkili bir şekilde belirlenmesine gerek vardır.

Okul güvenliğinin sağlanmasında *uzun dönemli* uygulamalar arasında, çok boyutlu değişkenlerin içinde yer aldığı modellerin oluşturulmasına, planlamaların yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. Yapılan planlamalara okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve aileler olmak üzere tüm ilgililerin katılımı, etkin bir model oluşturma açısından önem taşımaktadır. Çok boyutlu bir konu olan okul güvenliğinin, suç ve şiddet olaylarını önleme açısından incelenmesine ve okulun tüm bileşenlerini ilgilendiren önlemlerin alınmasına gereksinim duyulmaktadır.

Okullarda alınan güvenlik önlemlerinin hangi amaçla kullanıldığının, okulun öğretmen ve diğer çalışanları ile öğrencilerine açıklanmadığında ya da onlar bu sürecin dışında tutulduğunda zaman zaman güvensizlik ortamını derinleştirerek farklı sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Özellikle güvenliğin sağlanmasında kullanılan teknoloji destekli uygulamaların, amacı dışında kullanılması, okul yönetimi ile öğretmenler, okul çalışanları, öğrenciler ve veliler arasında sorunlara yol açabilmektedir

Türkiye’de Okul Güvenliği Uygulamaları

Okul yönetimlerinde güvenlik sistemleri genellikle okullarda güvenliği tehdit eden davranışların ve durumların ortaya çıkmasını önlemek amacıyla kullanılmaktadır. Okul güvenliğinin sağlanması için son yıllarda özel güvenlik şirketlerinden alınan hizmetler, güvenlik görevlisi, bekçi, okul polisi, güvenlik kameraları gibi uygulamalara başvurulmaktadır. Okul (çocuk) polisi uygulaması da, 2001 yılında İl Emniyet Müdürlükleri’nde Çocuk Şube Müdürlüğü’nün/Büro Amirliği’nin kurulmasıyla başlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Milli Eğitim Şûraları, Türkiye’de eğitim politikalarının oluşturulma yollarından birisidir. Bu bağlamda 2-6.12.2014 tarihlerinde toplanan 19. ve son Milli Eğitim Şûrası’nda okul güvenliğinin sağlanması konusunda alınan öneri kararlarından konuyla ilgili başlıcaları şunlardır: “Okul güvenliği konusunda uzmanlar yetiştirilerek istihdam edilmeli”, “Bütün okullarda güvenlik görevlisi ve sağlık personeli görevlendirilmeli”, “Okullar; optimal büyüklükte olacak şekilde planlanmalı”, “Okulun çözemediği güvenlik konularında emniyet güçlerinden destek alınmalı”, “Okula giriş-çıkış

noktalarının sayısı sınırlandırılmalı”, “Her okul için okul güvenliği eylem planı hazırlanmalı; risk grubuna giren okullara yönelik önlemler alınmalı”, “Okul paydaşlarının okul güvenliğine ilişkin rol ve sorumlulukları tanımlanmalı”, “İhtiyaç duyulduğunda okul paydaşları okul güvenliği konusunda eğitimden geçirilmeli”, “Akşam saatlerinde ders yapılan okulların çevresi aydınlatılmalı”, “Okullara jeneratör kurulmalı”, “Okul çevresinde öğrenci sağlığı ve güvenliği açısından risk oluşturabilecek maddelerin satılmasını önlemeye yönelik denetimler yapılmalı”, “Okulda düzenlenen kurslarda öğretmenlerin nöbet görevi tanımlanmalı”, “Öğrenci disiplin yönetmelikleri gözden geçirilmeli; başta uyuşturucu kullanımı olmak üzere öğrencilerde gözlenen istenmeyen davranışları önlemek amacıyla caydırıcılığı arttırıcı düzenlemeler yapılmalı”, “Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, rehber öğretmenlerin okul güvenliği konusundaki sorumluluklarını da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmeli”, “Okul yöneticilerinin yetiştirilmesinde okul güvenliği ile ilgili konular dikkate alınmalı”, “İkili eğitimden tam gün eğitime geçilmeli”, “Okulda psikolojik güvenliği sağlamak amacıyla, ihtiyacı olduğu tespit edilen öğretmenlere öfke kontrolü, çatışma yönetimi, arabuluculuk gibi konularda psiko-eğitim desteği sağlanmalı”, “Rehberlik servisi, ağır psikolojik sorunlar yaşayan öğrencilerin ailesine yardımcı olmalı”, “Velilerin ve diğer ziyaretçilerin ders saatleri içerisinde okulun işleyişini bozacak şekilde okulda bulunmaları ve kontrolsüz biçimde sınıflara girmeleri engellenmeli”, “Okul personeli ve öğrencilere yönelik şiddet önlemek amacıyla caydırıcı yaptırımları ağırlaştırıcı nitelikte yasal düzenlemeler yapılmalı”. Okulda güvenlik önlemleri alınması konusuna resmi belgelerde yer verilmesi, okul güvenliğinin araştırmalara konu edilmesini ve gerekli önlemlerin alınmasını gerektiren önemli bir konu olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda bu araştırmanın problemi, okul güvenliğini sağlamak için okullarda ne gibi uygulamalar yapıldığı konusunda araştırma gereksiniminin olmasıdır. Araştırma kapsamında okul müdürlerinin görüşlerine dayanarak okul güvenliği uygulamalarını saptamak ve okul güvenliği uygulamaları konusundaki bulgulara yönelik öğretmenlerin ve okul müdürlerinin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin görüşlerine dayanarak okul güvenliği uygulamalarını saptamak ve okul güvenliği uygulamaları konusundaki bulgulara yönelik öğretmenlerin ve okul müdürlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul müdürleri, okulun güvenliği için ne tür uygulamalar yapmaktadırlar?
2. Okul müdürleri, okul güvenlik sistemlerini hangi amaçlar için kullanmaktadırlar?
3. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin güvenlik sistemlerinin gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin okullarda güvenlik kamerası kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu araştırmada *okul*, Türkiye’de Ankara ve Tokat illerinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi okulları (ilkokul, ortaokul, lise); *okul müdürü* de bu okulların yöneticilerini tanımlamaktadır.

Araştırmanın modeli, nicel ve nitel araştırma yaklaşımlarının birlikte kullanıldığı, betimsel tarama (descriptive survey) modelidir. Araştırmada önce, okulların güvenlik uygulamalarının (güvenlik sistemleri, kullanım amaçları, kullanım oranları) betimlenmesi amacıyla okul müdürlerine anket uygulanmıştır. Anketten okul güvenliği uygulamaları konusunda elde edilen bulgular doğrultusunda derinlemesine bilgi edinmek için, okullarda güvenlik sistemlerinin gerekliliğine ve okullarda kamera kullanımına ilişkin öğretmenler ve okul müdürleriyle *görüşmeler* yapılmıştır. Ayrıca okullarının güvenli bir bölgede olmadığını düşünen okul müdürleri ile, okullarının neden güvenli bir bölgede olmadığı üzerine görüşmeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Nicel yaklaşımın gerçekleştirildiği anket uygulamasında *araştırma evreni*; Ankara ilinde 636

ilkokul, 455 ortaokul, 146 genel lise, Tokat ilinde de 388 ilkokul, 195 ortaokul ve 22 genel lise müdürü olmak üzere 1.842 okul müdürüdür. Araştırma evrenine ulaşamayacağı için 71 (% 54,6)'i Ankara, 59 (% 45,4)'u Tokat'ta görev yapmakta olan 130 okul müdüründen oluşan bir *çalışma grubu* oluşturulmuştur. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin görev yaptıkları ilçeler ise Ankara'da Etimesgut 32 (% 24,6), Mamak 7 (% 5,4), Çankaya 16 (% 12,3), Yenimahalle 16 (% 12,3); Tokat'ta ise Zile 21 (% 16,2), Erbaa 38 (% 29,2)'dir. Çalışma grubunun 80 (61,5)'i erkek, 50 (% 38,5)'si kadın; 91 (% 70,0)'i ilkokul müdürü, 21 (% 16,2)'i ortaokul müdürü, 18 (% 13,8)'i ise lise müdürüdür. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin 1 (% 0,8)'i meslekte 1-5 yıl, 7 (% 5,4)'si 6-10 yıl, 13 (% 10,0)'ü 11-15 yıl, 23 (% 17,7)'ü 16-20 yıl, 86 (% 66,1)'sı 20 yıldan fazla görev yapmıştır. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin görev yaptıkları okulların 1 (% 0,8)'inin 0-100, 18 (% 13,8)'inin 101-200, 14 (% 10,8)'ünün 201-300, 16 (% 12,3)'sının 301-400, 14 (% 10,8)'ünün 401-500 ve 67 (% 51,5)'sinin 500'den fazla öğrencisi vardır. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin 41 (% 31,5)'i daha önce güvenliği sağlamak ve şiddeti önlemek konusunda bir eğitim aldığını belirtirken, 89 (% 68,5)'u bu konuda eğitim almadığını açıklamıştır.

Nitel yaklaşımın gerçekleştirildiği *görüşmeler* için araştırmada *iki ayrı çalışma grubu* oluşturulmuştur. Bunlardan birisi öğretmen çalışma grubu, diğeri ise okul müdürü çalışma grubudur. *Öğretmen çalışma grubunun*, farklı değişkenleri temsil etmesi amacıyla iki ilden (Ankara ve Tokat) 2'şer kadın ve erkek ilkokul öğretmeni, 2'şer kadın ve erkek ortaokul öğretmeni, 2'şer kadın ve erkek lise öğretmeni olmak üzere 24 öğretmenden oluşturulmuştur. *Okul müdürü çalışma grubu* da aynı biçimde, aynı iki ilden (Ankara ve Tokat), her iki cinsiyetten (kadın-erkek) ve üç okul düzeyinden (ilkokul, ortaokul, lise) 2'şer olmak üzere 24 okul müdüründen oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, okul güvenliği uygulamalarını saptamak için; araştırmacılar tarafından kişisel bilgilerin, okulda kullanılan güvenlik sistemleri için var-yok sorularının, çoktan seçmeli soruların, 5'li likert tipinde katılım düzeylerine ilişkin soruların ve açık uçlu soruların yer aldığı bir anket taslağı hazırlanmıştır. Araştırmacıardan oluşan üç alan uzmanı ve bir ölçme değerlendirme uzmanının görüşü alınarak anketin kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Anket taslağının anlaşılabilirliği ve amaca hizmet edip etmediğini test etmek amacıyla 15 okul müdürüne ön uygulama yapılmıştır. Anket taslağının ön uygulamada anlaşılır olduğu belirlenmiş, gözden geçirildikten sonra ankete son biçimi verilmiştir.

Araştırma kapsamında okul güvenliği uygulamaları konusundaki bulgulara yönelik öğretmenlerin ve okul müdürlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla öğretmen ve okul müdürlerinin görüşlerini alabilmek için iki ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formlarına araştırmacıardan oluşan üç alan uzmanı ve bir ölçme değerlendirme uzmanının görüşü alınarak son biçimi verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Veri toplama araçlarından anket, 2016 Ocak ayında çalışma grubundaki 130 okul müdürüne uygulanmıştır. Anket ile elde edilen bulguların ardından okul güvenliği uygulamaları konusunda elde edilen bulgulara yönelik derinlemesine bilgi edinmek için, okullarda güvenlik sistemlerinin gerekliliğine ve kamera kullanımına ilişkin öğretmenler ve okul müdürlerine yönelik ayrı hazırlanmış görüşme formları ile bu konuda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde çoğunlukla ses kaydı yapılmış, ses kaydı yapılmasını istemeyen katılımcıların görüşleri yazılmış ya da görüşülen kişiden kendisinin yazması istenmiştir.

Verilerin Analizi

Anketle elde edilen verilerden sıralama ve sınıflama türünde olanların çözümlenmesinde frekans ve % kullanılmış, likert tipi maddeler için görüşler arasında fark olup olmadığı 0.5 düzeyinde kay-kare ile test edilmiş, fark bulunamadığı için görüşlere katılma düzeyleri frekans ve % ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Ses kayıtları, görüşmeler bittikten sonra çözümlenmiştir. Görüşmelerin tümü yazıya döküldükten sonra, araştırmanın amaçları doğrultusunda içerik analizi yapılarak bulgular elde edilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, araştırma sorularını yanıtlayacak şekilde farklı başlıklarda değinilmiştir.

Okullarda Güvenlik Uygulamalarına İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Anket uygulanan 130 okul müdürünün vermiş olduğu yanıtlar incelendiğinde, en çok olandan başlamak üzere okullarda şu güvenlik uygulamalarının yapıldığı saptanmıştır: Gece bahçe ve bina aydınlatması (108), kamera sistemi (92), gün boyunca ve teneffüslerde nöbetçi öğretmen uygulaması (90), belli zamanlarda sıra içi ve varsa öğrenci dolaplarında arama (90), okul içinde ısı ya da harekete duyarlı aydınlatma sistemi (88), alarm sistemi (75), demir-çelik kapı-kontrollü pencereler (70), ziyaretçi kartı uygulaması (66), internet üzerinden okul dışından da okulu gözleyebilmeyi sağlayan kamera sistemi (61), belli zamanlarda öğrenci üst araması (bıçak vs.) (56), okulun dış kapısında ve içinde gündüz görev yapan güvenlik personeli (54), okulun yalnızca dış kapısında görev yapan bekçi (53), belli zamanlarda okul içinde (derslikler, kantin, alt katlar, çatı vb) kavgada kullanılacak araç-gereç (sopa, demir çubuk, bıçak vb.) araması (49), okula girişte öğrenci kimlik kartı denetimi (33), okulun girişinde danışma görevlisi (27), okulda gece nöbet tutan güvenlik görevlisi ya da bekçi (23), okul polisi (17), giriş-çıkış turnikeleri (14), yüz ya da parmak okuma sistemi (12), kart okuma sistemi (5), metal dedektör (1). Buna göre, güvenlik kamera sistemi ve internet üzerinden okul dışından da okulu gözleyebilmeyi sağlayan kamera sistemi birlikte en çok uygulanan güvenlik sistemidir.

Okullarda Kameraların Kullanıldıkları Yerlere İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.- Anket bulgularına göre, okullarda kullanılan kameraların buldukları yerlere ilişkin okul müdürlerinin (n= 130) görüşleri sırasıyla şöyledir: Koridorlar (122), okul girişi (109), kantin (70), spor salonu (35), kütüphane (33), konferans salonu (33), okul bahçesi (22), derslikler (12), öğretmenler odası (12). Bu bulgulara göre okullardaki kameralar genellikle koridor, okul girişi ve kantin alanlarında bulunmaktadır. Ancak bazı okul müdürlerinin derslikler (12) ve öğretmenler odasında (12) da kamera bulunduğunu belirttikleri görülmektedir. Araştırma kapsamındaki okulların hiçbirisinde müdür-müdür yardımcılarını odaları ile okul aile birliği odalarında kamera bulunmamaktadır.

Okullarda Kameraların Kullanım Amaçlarına İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Anket bulgularına göre okullarda kameraların kullanım amaçlarına ilişkin okul müdürlerinin (n= 130) belirttiği görüşler şunlardır: Okul dışından gelen kişileri saptamak ve okul içindeki davranışlarını izlemek (89), öğrenciler arasında çıkan çatışmaları saptamak (67), öğretmenlerin derslere giriş çıkış saatlerini kontrol etmek (61), öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek (45), nöbetçi öğretmenleri izlemek (35), öğrenci ve öğretmen arasında çıkan çatışmaları saptamak (34), öğretmenlerin davranışlarını izlemek (28) ve öğretmenlerin derslerdeki performansını izlemek (4).

Okulda Kameraların Kullanım Amaçlarına İlişkin Okul Müdürleriyle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular. Anketle, okullarda kameraların kullanım amaçlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinden elde edilen “Güvenlik kameralarını daha çok okul dışından gelen kişileri saptamak ve okul içindeki davranışlarını izlemek, öğrenciler arasında çıkan çatışmaları saptamak, öğretmenlerin derse giriş-çıkış saatlerini izlemek, öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek ve nöbetçi öğretmenleri izlemek” bulguları, okul müdürü çalışma grubundaki 24 müdürle yapılan görüşmelerde paylaşılmış ve kendilerine bu uygulamalar hakkında görüşleri sorulmuştur.

Görüşme yapılan 24 okul müdüründen 10’u güvenlik kameralarının öğretmenlerin derse giriş-çıkış saatlerini izlemek, öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek ve nöbetçi

öğretmenleri izlemek amacıyla kullanılmasını uygun bulmazken, geri kalan 14 okul müdürü güvenlik kameralarının bu amaca hizmet ettiğini, verilen yanıtların doğal olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin yaptıklarının kamera ile izlenmesini uygun bulmayan okul müdürleri; “öğretmenlerin giriş-çıkışlarının kamera ile değil, okul yönetimi tarafından izlenmesinin sağlanması gereklidir”, “güvenlik kameraları asıl amaçları doğrultusunda kullanılmalıdır, okulumuzda kontrol amaçlı hiç kullanılmamıştır, kullanılmayacaktır da”, “kameralar öğretmeni tehdit amacıyla değil, güvenlik amacıyla kullanılmalıdır”, “öğretmeni kameralar ile izlemenin hiçbir etik yanı yoktur” gibi ifadeler kullanmışlardır. Güvenlik kameralarının bu amaca hizmet ettiğini vurgulayan okul müdürleri ise “zaten okulumuzda bu amaçlar için kameralar kullanılmaktadır”, “kameraların kullanımı ile okulda düzen sağlanmaktadır, izlenilmesinin doğru olduğunu düşünüyorum”, “öğretmenlerin bu şekilde izlenmesi, okulda düzeni sağlamaktadır”, “okulda bu şekilde herkesin görevini yerine getirip getirmediği kontrol edilebilmektedir” gibi ifadeler kullanmışlardır. Dönmez ve Özer’in (2010) “Güvenlik Kamera Sistemlerinin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında da yöneticilerin güvenlik kameralarının kullanılmasından genelde memnuniyet duydukları ve güvenlik kameralarının kullanımının okul güvenliği açısından yararlı olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Okulda Kameraların Kullanım Amaçlarına İlişkin Öğretmenlerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular. Öğretmen çalışma grubundaki 24 öğretmen ile yapılan görüşmelerde, okullarda güvenlik önlemlerine gereksinim duyulup duyulmadığı sorulmuştur. Öğretmen çalışma grubundaki öğretmenlerin tamamı okulda güvenlik önlemlerine gereksinim duyulduğunu belirtmişlerdir. Buna göre: “Okulda kesinlikle güvenlik önlemine gereksinim duyulmaktadır” (9), “özellikle okul bahçe kapısının denetim altında bulundurulması ve okul etrafında kolluk kuvvetlerinin her gün giriş çıkışlarda devriyede olması gerekir”, “günümüz koşullarında güvenlik önlemlerine daha çok gerek duyuluyor”, “özellikle ilköğretim kademesinde güvenlik önlemleri kesinlikle öncelikli konu”, “güvenlik önlemleri öğrencilerin kontrolü ve okul dışından gelen kişilerin izlenmesi için gerekli”, “güvenlik önlemleri okul içerisindeki durumların izlenebilmesi, okula girişlerin izlenmesi açısından gereklidir” şeklinde güvenlik önlemlerine gereksinim duyulduğunu ifade etmişlerdir.

Görüşme yapılan 24 öğretmene sorulan bir diğer soru şudur: “Güvenlik uygulamaları gerekli midir?” Bu kapsamda, tüm öğretmenler güvenlik uygulamalarının gerekli olduğunu belirtirken, 4 öğretmen “kesinlikle gereklidir” ifadesini kullanmıştır. “Güvenlik uygulamalarının gerekli olduğunu” ifade eden öğretmenler “özellikle bağımlılık yapan maddelerin kullanıldığı, uyulması gereken kurallara karşı daha çok direncin olduğu günümüzde güvenlik uygulamaları artırılmalı”, “okul bahçesinden ziyade okul çevresinde güvenlik uygulamaları yapılmalı”, “özellikle okul oyun bahçelerinde güvenlik önlemlerine yer verilmeli”, “kıyafet serbestliği geldikten sonra okulda olmaması gereken kişileri ayırt edebilmek için gerekli”, “okulun çevresindeki yabancılar, çeşitli işyerleri ve internet kafeler açısından gerekli”, “sadece kamera değil okul girişinde ve okul binasında görevli kişiler bulundurulmalı” gibi ifadeler kullanmışlardır. Öğretmenler yalnızca kamera değil farklı uygulamalara da gerek duyulduğunu belirtmişlerdir.

Anketle okullarda kameraların kullanım amaçlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinden elde edilen “Güvenlik kameralarını daha çok okul dışından gelen kişileri saptamak ve bu kişilerin okul içindeki davranışlarını izlemek, öğrenciler arasında çıkan çatışmaları saptamak, öğretmenlerin derse giriş-çıkış ve okula geliş-gidiş saatlerini izlemek ve nöbetçi öğretmenleri izlemek” bulguları, öğretmen çalışma grubundaki 24 öğretmenle yapılan görüşmelerde paylaşılmış, kendilerine bu uygulamalar hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Okul müdürlerinin görüşlerini destekleyen öğretmenler, görüşlerini şu ifadelerle belirtmişlerdir: “Bu tür bir izlemenin yerinde ve gerekli bir uygulama olduğunu düşünüyorum” (6), “bu tür çalışmaların güvenlik açısından etkili olduğunu ama yeterli olmadığını düşünüyorum”, “güvenlik kameralarının sürekli kayıt yapmasından dolayı bu amaçlarla kullanılması uygundur”, “okulların bu amaçla izleme yapması uygundur, hatta emniyet müdürlerinden de destek alınarak

güvenliğin sağlanması gerekmektedir”, “kameralar amacı doğrultusunda kullanılıyor, görüntülere ihtiyaç duyulunca bakılacağı için gözden birşey kaçamaması için takip ediliyor”. Okul müdürlerinin görüşlerini desteklemeyen öğretmenler ise “okullardaki güvenlik kameralarının güvenliği tam olarak sağladığını düşünmüyorum”, “güvenliği sağlama yolu güvenlik kamerası kullanmak, öğretmenleri izlemek değildir”, “farklı yöntemlerin kullanılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum”, “güvenlik kameralarının amacının dışında kullanılmaması gerektiğini düşünüyorum, amacının dışında kullanılması kullanıcı hatasıdır”, “okulda nöbet tutan öğretmenlerin izlenmesi güvenliğin sağlanması amacına uygun değildir”, “güvenlik kameraları elbette güvenliği sağlamada yararlıdır, ancak öğretmeni gözlemlemek güvensizlik hissi oluşturduğu için kurum içinde olumsuz etkileri olabilir”, “güvenlik kameralarının bahçe için gerekli ancak öğretmenlerin derse giriş-çıkışı ve izlenmesi için çok gerekli olmadığını, güvenlik amaçlı kullanılması gerektiğini düşünüyorum”, “kameraların işe yaramadığını sadece öğretmenleri gözlemek için kullanıldığını düşünüyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Yanıtlardan da görüldüğü üzere bazı öğretmenler okul müdürlerinin görüşlerini desteklerken, bazı öğretmenler de güvenlik kameralarının kullanım amaçları dışında kullanılmasının uygun olmayacağını belirtmişlerdir.

Güvenlik kameralarının kullanım alanları ve kullanım amaçları sorulan öğretmenlerin birçoğu, güvenlik kameralarının her alanda kullanılabileceğini ve güvenlik amacı ile kullanılması gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenler, okul içerisinde olacak ve dışarıdan gelecek çatışmaların izlenmesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ancak bazı öğretmenler yanıtlarında güvenlik kameralarının kullanım alanları için “yalnızca güvenliğin sağlanması amacıyla koridorlar ve dış mekanda güvenlik kameralarının kullanılması gerekir, korku amaçlı değil işlevsel olarak kullanılmalıdır”, “öğretmenlerin aktif görev yaptığı alanların dışında kullanılması gerekir” gibi ifadeler kullanmışlardır.

Okul müdürlerinin görüşlerine ilişkin öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin güvenlik önlemlerinin alınması konusunda bir sorun yaşamadıkları, ancak bazı öğretmenlerin güvenlik önlemlerinin kendilerinin izlenmesi için kullanılmasının uygun olmadığını söyledikleri belirlenmiştir.

Okulların Güvenli Bir Ortama Sahip Olup Olmadığına İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Okullarının güvenli bir ortama sahip olup olmadığına ve okullarında olay çıkma durumuna ilişkin okul müdürlerinin görüşleriyle ilgili anketten elde edilen bulgular şöyledir: “Okulunuz güvenli bir ortama sahip midir?” sorusuna 130 okul müdüründen 95 (% 73.1)’i “Evet”, “Okulunuzda hiç olay çıktı mı?” sorusuna ise 17 (% 13.1)’si “Evet” yanıtını vermiştir. Buna göre anketi yanıtlayan okul müdürlerinin büyük çoğunluğu okullarının güvenli bir ortama sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Okullarda Çıkan Olayların Sıklıklarına İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Anket bulgularına göre, okullarında olay çıktığını belirten okul müdürü sayısı 17’dir. Bunların 10’u bir kez, 3’ü iki kez, 4’ü birkaç kez olay çıktığını belirtmiştir. “Sık sık” seçeneğini hiç bir okul müdürü işaretlememiştir.

Okullarda Çıkan Olayları Çözmek İçin Başvurulan Yöntemlere İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Ankette, okullarında olay çıktığını belirten okul müdürlerinin 11’i “Kendim ya da yardımcılarım/öğretmenlerle olaya müdahale ettik”, 9’u “Olayı çıkaran öğrencilerin arkadaşları aracılığıyla olayı kontrol altına aldık”, 9’u “Güvenlik elemanlarımızla olaya müdahale ettik”, 1’i “Polis çağırarak olaya müdahale ettik”, 6’sı “Hiçbir müdahalede bulunmadık”, 1’i “Hiçbir müdahale etmeden olayın sonuçlanmasından sonra olayı çıkaran sorumluları belirlemek için soruşturma açtık” görüşlerini açıklamışlardır.

Okulda Yaşanan Olayın Türüne İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Ankette okullarında olay çıktığını belirten okul müdürlerinden 12’si “dışarıdan okula giren kişilerin çıkardığı sorunlar”, 9’u ise “okulun öğrencileri arasında çıkan kavgalar”

nedeniyle olay çıktığını belirtmiştir.

Güvenli Okul Tanımına İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Okul müdürlerinin anketteki “Güvenli Okul” tanımına katılma düzeyleri Tablo 1’de görülmektedir (n= 129).

Tablo 1
Okul Müdürlerinin “Güvenli Okul” Tanımına Katılma Düzeyleri

Görüşler	n %	Katılma Düzeyi				
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılmıyorum	Çok Katılmıyorum	Pek çok Katılmıyorum
• Güvenli okul, şiddet, saldırı, hırsızlık, birisine fiziksel-psikolojik baskı yapılması, okul malına zarar verilmesi gibi olayların olmadığı yerdir.	n %	0 0,0	4 3,1	14 10,9	13 10,1	98 75,9
• Güvenli okul, okuldaki herkesin birbirlerini (yöneticilerin tüm öğretmenleri, öğretmenlerin tüm öğrencileri, öğrencilerin birbirlerini) tanıdıkları yerdir.	n %	0 0,0	6 4,7	4 3,1	23 17,8	96 74,4
• Güvenli okul, velinin çocuğunu gönül rahatlığıyla bıraktığı yerdir.	n %	0 0,0	0 0,0	4 3,1	15 11,6	110 85,3
• Güvenli okul, yöneticilerin ve öğretmenlerin görevlerini rahatlıkla yaptığı yerdir.	n %	0 0,0	2 1,6	2 1,6	17 13,1	108 83,7
• Okulun güvenli olması okuldaki yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin varsa memurların kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini, kimseden korkmamalarını sağlar.	n %	0 0,0	0 0,0	8 6,2	32 24,8	89 69,0
• Güvenli okul, şiddetin ve saldırının olmadığı yerdir.	n %	0 0,0	4 3,1	2 1,6	36 27,9	87 67,4
• Güvenli okul, olumlu bir örgüt iklimine sahip yerdir.	n %	0 0,0	2 1,6	6 4,7	34 26,3	87 67,4

Tablo 1 incelendiğinde, “Güvenli okul, şiddet, saldırı, hırsızlık, birisine fiziksel-psikolojik baskı yapılması, okul malına zarar verilmesi gibi olayların olmadığı yerdir” görüşüne 111 (% 86,0), “Güvenli okul, okuldaki herkesin birbirlerini (yöneticilerin tüm öğretmenleri, öğretmenlerin tüm öğrencileri, öğrencilerin birbirlerini) tanıdıkları yerdir” görüşüne 119 (% 92,2), “Güvenli okul, velinin çocuğunu gönül rahatlığıyla bıraktığı yerdir” görüşüne 125 (% 96,9), “Güvenli okul, yöneticilerin ve öğretmenlerin görevlerini rahatlıkla yaptığı yerdir” görüşüne 125 (% 96,9), “Okulun güvenli olması okuldaki yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin varsa memurların kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini, kimseden korkmamalarını sağlar” görüşüne 121 (% 93,8), “Güvenli okul şiddetin ve saldırının olmadığı yerdir” görüşüne 123 (% 95,3), “Güvenli okul olumlu bir örgüt iklimine sahip yerdir” görüşüne 121 (% 93,8) okul müdürünün "çok" ve "pek çok" düzeyde katıldığı gözlenmektedir. Bu soruların “güvenli okul” tanımını yansıttığı düşünüldüğünde okul müdürlerinin en az % 86,0’sının güvenli okul tanımlarında hemfikir olduğu görülmektedir.

Okulda Uygulanan Fiziksel Güvenlik Önlemlerine İlişkin Anketle Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Okul müdürlerinin okulda fiziksel güvenlik önlemlerine ilişkin ankette belirttikleri görüşler Tablo 2’de verilmiştir (n= 129).

Tablo 2

Okul müdürlerinin okulda uygulanan fiziksel güvenlik önlemlerine ilişkin görüşleri

Görüşler	n %	Katılma Düzeyi					
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Pek çok Katılıyorum	
• Güvenli okul, okulda güvenlik sisteminin (kamera vb.) iyi kurulduğu yerdir.	n %	2 1,6	6 4,6	32 24,8	48 37,2	41 31,8	
• Okulda güvenlik sistemlerinin kurulması güvenli bir okul yönetimi için gereklidir.	n %	0 0,0	0 0,0	16 12,4	44 34,1	69 53,5	
• Güvenli okul, yangın vb. durumlara karşı gerekli önlemlerin alınmış olduğu okuldur.	n %	0 0,0	0 0,0	6 4,6	58 45,0	65 50,4	
• Okul güvenliği için okul dışından hizmet alımı yoluyla güvenlik hizmeti alınmasının en sağlıklı olduğunu düşünüyorum.	n %	2 1,6	4 3,1	28 21,7	34 26,3	61 47,3	
• Okul güvenlik sistemleri yalnızca okuldaki şiddet olaylarını değil, öğretmen performansını da kontrol edebilmek için kullanılabilir.	n %	7 5,4	62 48,1	19 14,7	24 18,6	17 13,2	
• Okul güvenlik sistemleri için daha gelişmiş teknolojiler üretilmesine gereksinim duyulmaktadır.	n %	0 0,0	4 3,1	26 20,2	69 53,5	30 23,2	
• Okul güvenliğini sağlamak için okul kamera sistemleri, okul giriş turnikeleri gibi sistemlerin yararlı olduğunu düşünüyorum.	n %	0 0,0	8 6,2	21 16,3	51 39,5	49 38,0	

Tablo 2’de “Güvenli okul, okulda güvenlik sisteminin (kamera vb.) iyi kurulduğu yerdir” görüşüne 89 (% 69,0), “Okulda güvenlik sistemlerinin kurulması güvenli bir okul yönetimi için gereklidir” görüşüne 113 (% 87,6), “Güvenli okul yangın vb. durumlara karşı gerekli önlemlerin alınmış olduğu okuldur” görüşüne 123 (% 95,4), “Okul güvenliği için okul dışından hizmet alımı yoluyla güvenlik hizmeti alınmasının en sağlıklı olduğunu düşünüyorum” görüşüne 95 (% 73,6), “Okul güvenlik sistemleri için daha gelişmiş teknolojiler üretilmesine gereksinim duyulmaktadır” görüşüne 99 (% 76,7), “Okul güvenliğini sağlamak için okul kamera sistemleri, okul giriş turnikeleri gibi sistemlerin yararlı olduğunu düşünüyorum” görüşüne 100 (% 77,5) okul müdürünün “çok” ve “pek çok” düzeyde katıldığı görülmektedir. Bu görüşlerin ortak özelliği, okulda güvenlik önlemlerinin alınmasının gerekli olduğudur.

Diğer yandan “Okul güvenlik sistemleri yalnızca okuldaki şiddet olaylarını değil, öğretmen performansını da kontrol edebilmek için kullanılabilir” görüşüne 41 okul müdürünün (% 31,8) “çok” ve “pek çok” düzeyde, 14 okul müdürünün (% 14,7) ise “orta düzeyde” katıldığı görülmektedir. Bu bulgu ise, güvenlik sistemlerinin kullanım amacı dışında kullanılmasında sakınca görmeyen önemli bir okul müdürü grubunun varlığını göstermektedir.

Okul Güvenliğini Etkileyen Etmenlere İlişkin Ankette Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Okul müdürlerinin okul güvenliğini etkileyen etmenlere ilişkin ankette belirttiği görüşler, Tablo 3’te sunulmuştur. (n= 129).

Tablo 3
Okul müdürlerinin okul güvenliğini etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri

Görüşler	n %	Katılma Düzeyi				
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Pek çok Katılıyorum
• Okul güvenliğinde okulun büyüklüğü etkili olmaktadır.	n %	0 0,0	0 0,0	9 7,0	68 52,7	52 40,3
• Okulda öğrenciler tarafından sınıf içerisinde cep telefonu kullanılması, öğrenim sürecini etkilediğinden okul güvenliğini olumsuz etkiler.	n %	0 0,0	1 0,8	46 35,6	12 9,3	70 54,3
• Görev yaptığım okulun fiziksel yapısı güvenlik tehditleri oluşturmaktadır.	n %	25 19,4	51 39,5	10 7,8	24 18,6	19 14,7
• Görev yaptığım okulun içinde bulunduğu bölge güvenlik açısından tehlikelidir.	n %	54 41,9	34 26,3	26 20,2	6 4,6	9 7,0
• Okul güvenliğinin sağlanması için okul güvenliğine ilişkin bazı önlemlerin alınmasına gereksinim duyulmaktadır.	n %	0 0,0	22 17,1	10 7,7	50 38,8	47 36,4

Tablo 3'e göre; "Okul güvenliğinde okulun büyüklüğü etkili olmaktadır" görüşüne 120 (% 93,0), "Okulda öğrenciler tarafından sınıf içerisinde cep telefonu kullanılması, öğrenim sürecini etkilediğinden okul güvenliğini olumsuz etkiler" görüşüne 82 (% 63,6), "Görev yaptığım okulun fiziksel yapısı güvenlik tehditleri oluşturmaktadır" görüşüne 43 (% 33,3), "Okul güvenliğinin sağlanması için okul güvenliğine ilişkin bazı önlemlerin alınmasına gereksinim duyulmaktadır" görüşüne 97 (% 75,2) okul müdürünün "çok" ve "pek çok" düzeyde katıldığı; "Görev yaptığım okulun içinde bulunduğu bölge güvenlik açısından tehlikelidir" görüşüne ise 88 okul müdürünün (% 68,2) ise "hiç" ve "az" düzeyde katıldığı görülmektedir.

Bu görüşlerden dikkat çeken katılımcıların üçte birinin çalıştığı okulun fiziksel yapısının tehdit oluşturduğudur. Okul büyüklüğünün güvenlikte etkili olduğunu belirtenlerin oranının çok yüksek olduğu da gözlenmiştir. Okullar büyüdükçe okullardaki şiddet olaylarında artma eğiliminin olması, büyük okulların en fazla eleştirildiği nokta olmaktadır. Hampel (2002), büyük okullarda daha teknik araçlar ve yöntemlerle okul güvenliğinin gerçekleştirilmeye çalışılmasının güvenlikle ilgili bazı sıkıntılar getirdiğini belirtmektedir. Okulda şiddet olayları sıkça yaşanıyorsa öğrencilerin güvenlik kaygısı artacak ve derslerden çok güvenliklerini düşüneceklerdir. Bu durum okul büyüklüğü ile yakından ilgilidir. Toplumsal araştırmalar da bu yargıyı desteklemektedir. Daha küçük yerleşim birimlerinde güvenlik sorunlarının azaldığı kabul edilmektedir. Bu azalmada, o yerleşim birimindeki insan topluluğunun birbirleri hakkında daha fazla bilgiye sahip olmasının, kendi aralarında daha sık iletişim kurma olanaklarının ve yaşam koşullarının ortak olmasının etkisinin olduğu ileri sürülmektedir (Karakütük ve diğerleri, 2014).

Okul müdürlerinin büyük çoğunluğu okul güvenliğinin sağlanmasında bazı önlemlerin alınmasına gereksinim duyulduğunu belirtmişlerdir. "Görev yaptığım okulun içinde bulunduğu bölge güvenlik açısından tehlikelidir" görüşüne okul müdürlerinin 15 (% 11,7)'i "çok" ve "pek çok", 26 (% 20,3)'s'i ise "orta" düzeyde katılmaktadır. Bu oranlar okul müdürlerinin üçte bir kadarının okullarının bulunduğu çevrenin tehlikeli olduğunu düşündüğünü göstermektedir. "Görev yaptığım okulun içinde bulunduğu bölge güvenlik açısından tehlikelidir" görüşüne "çok" ve "pek çok" düzeyde katılan 15 okul müdüründen 11'inin Erbaa, 4'ünün Zile; "orta" düzeyde katılan 26 okul müdüründen 4'ünün Erbaa ve 4'ünün Zile ilçelerindeki okul müdürleri

olduğu gözlenmiştir. “Çok” ve “pek çok” düzey ile “orta” düzeyde katıldığını belirten ve Tokat çalışma grubunda bulunan 23 okul müdürüne bölgenin neden güvenlik açısından tehlikeli olduğu sorulmuştur. Okul müdürlerinin yanıtları incelendiğinde okul müdürlerinden 9’u bölgenin fiziki koşullar nedeniyle, 9’u bölgede daha önce kaçırma olaylarına rastlandığı için, 5’i bölgede hırsızlık olayları yaşandığı için, 4’ü okulların şehir merkezinden uzak alanda olduğu için güvenliği olmadığını ifade etmiştir.

Okulun Güvenli Olmasının Önemine İlişkin Ankette Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular. Okulun güvenli olmasının önemine ilişkin okul müdürlerinin görüşleri Tablo 4’te verilmiştir. (n= 129).

Tablo 4
Okul müdürlerinin okulun güvenli olmasının önemine ilişkin görüşleri

Görüşler	n %	Katılma Düzeyi					
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Pek çok Katılıyorum	
• Okulun güvenli olması öğrenme ortamı açısından önemlidir.	n %	0 0,0	0 0,0	4 3,1	34 26,4	91 70,5	
• Güvenli okulun sağlanmasında öğrenciler, aile ve öğretmenlerin düşünceleri önem taşır.	n %	0 0,0	3 2,3	6 4,7	69 53,5	51 39,5	
• Okullarda öğretimin olabilmesi için güvenli okulun oluşturulmasının ön koşul olduğunu düşünüyorum.	n %	7 5,4	8 6,2	45 34,9	12 9,3	57 44,2	

Tablo 4’e göre okulun güvenli olmasının önemine ilişkin anketteki tüm maddelere, anketi yanıtlayan okul müdürleri büyük çoğunlukla katılmışlardır. Buna göre, okul müdürlerinin neredeyse tamamı 125 (% 96,9)’i “Okulun güvenli olması öğrenme ortamı açısından önemlidir”; 120 (% 93,0)’si “Güvenli okulun sağlanmasında öğrenciler, aile ve öğretmenlerin düşünceleri önem taşır”, 69 (% 53,5)’u “Okullarda öğretimin olabilmesi için güvenli okulun oluşturulmasının ön koşul olduğunu düşünüyorum” görüşüne “çok” ve “pek çok” düzeyde katılmışlardır. Buna karşın, “öğretimin olabilmesi için güvenliğin ön koşul olduğunu” düşünenlerin oranı, “öğrenme ortamı için güvenliğin önemli olduğunu” vurgulayanlara göre düşük çıkmıştır.

Okulun Güvenlik Hizmetlerinin Yıllık Maliyetine İlişkin Ankette Okul Müdürlerinin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.- Okulun güvenlik hizmetlerinin yıllık maliyetini okul müdürlerinden 36 (% 27,7)’si 0-10.000 TL, 41 (% 31,5)’i 10.001-20.000 TL, 21 (% 16,2)’i 20.001-30.000 TL, 8 (% 6,2)’i 30.001-40.000 TL, 8 (% 6,2)’i 40.001-50.000 TL, 3 (% 2,3)’ü 50.001-60.000 TL, 1 (% 0,8)’i 60.001-70.000 TL, 1 (% 0,8)’i 80.001-90.000 TL, 1 (% 0,8)’i 90.001-100.000 TL arasında olduğunu belirtmiş, 10 okul müdürü ise soruya yanıt vermemiştir. Okul müdürlerinin yarısından fazlası (77 okul müdürü, % 59,2) yıllık maliyetin 20.000 TL’ye kadar okul güvenliğini sağlamada yeterli olabileceğini düşünmektedir. Okul müdürleri bu maliyetin genel olarak güvenlik kameraları ve güvenlik görevlileri kapsamında kullanılacağını belirtmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, araştırmanın amaçları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. *Türkiye’de okul güvenliği uygulamaları konusunda ulaşılan sonuçlar.* Okullarda gece bahçe ve bina aydınlatması, kamera sistemi, gün boyunca ve teneffüslerde nöbetçi öğretmen uygulaması, belli zamanlarda sıra içi ve varsa öğrenci dolaplarında arama, okul içinde ısı ya da harekete duyarlı aydınlatma sistemi, alarm sistemi, demir-çelik kapı-kontrollü pencereler, ziyaretçi kartı uygulaması, internet üzerinden okul dışından da okulu gözleyebilmeyi sağlayan kamera sistemi, belli zamanlarda öğrenci üst araması (bıçak vb.), okulun dış kapısında ve içinde gündüz görev yapan güvenlik personeli, okulun yalnızca dış kapısında görev yapan bekçisi, belli zamanlarda okul içinde (derslikler, kantin, alt katlar, çatı vb.) kavgada kullanılacak araç-gereç (sopa, demir çubuk, bıçak vb.) araması, okula girişte öğrenci kimlik kartı denetimi, okulun girişinde danışma görevlisi, okulda gece nöbet tutan güvenlik görevlisi ya da bekçi, okul polisi, giriş-çıkış turnikeleri, yüz ya da parmak okuma sistemi, kart okuma sistemi, metal dedektör gibi güvenlik uygulamaları yapılmaktadır.

2. *Okul güvenlik sistemlerini kullanma amaçları konusunda ulaşılan sonuçlar.* Okullarda güvenlik kameraları okul dışından gelen kişileri saptamak ve okul içindeki davranışlarını izlemek, öğrenciler arasında çıkan çatışmaları; öğrenciler arasındaki fiziki ya da sözel tartışmaları saptamak, öğretmenlerin derslere giriş-çıkış saatlerini kontrol etmek, öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek, nöbetçi öğretmenleri izlemek, öğrenci öğretmen arasında çıkan çatışmaları saptamak, öğretmenlerin davranışlarını izlemek ve öğretmenlerin derslerdeki performansını izlemek amacıyla kullanılmaktadır.

3. *Okulda güvenlik sistemlerinin gerekliliğine ilişkin sonuçlar.* Okul müdürleri ve öğretmenlerin okullarda güvenlik sistemlerinin gerekli olduğunu düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

4. *Okullarda kamera kullanımına ilişkin sonuçlar.* Bazı öğretmenler ve okul müdürleri, okullarda güvenlik kameralarının kullanılmasını güvenlik açısından uygun bulurken, bazı öğretmenler de güvenlik kameralarının kullanım amaçları dışında kullanılmasının uygun olmayacağını belirtmişlerdir. Güvenlik kameralarının her alanda kullanılacağı ve güvenlik amacı ile kullanılması gerektiği, okul içerisinde olacak ve dışarıdan gelecek çatışmaların izlenmesi ve yalnızca güvenliğin sağlanması amacıyla koridorlar ve dış mekanda kullanılması, öğretmenlerin aktif görev yaptığı alanların dışında kullanılması, korku amaçlı değil işlevsel olarak kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. *Diğer bazı sonuçlar.* Okulların güvenli olması önem taşımaktadır. Okulun fiziksel yapısı okul güvenliğinde bir tehdit oluşturabilir. Okul büyüklüğünün okul güvenliğinde etkili olduğu görülmektedir. Okul güvenlik hizmetleri yıllık olarak bir maliyete sahiptir.

Bu araştırmada, okullarda uygulanan güvenlik sistemleri arasında “güvenlik kamera sistemi” ve “internet üzerinden okul dışından da okulu gözleyebilmeyi sağlayan kamera sistemi” göz önüne alındığında, en çok uygulanan güvenlik sisteminin kameralar olduğu saptanmıştır. Kamera sistemlerini, okul müdürlerinin en çok “okul dışından gelen kişileri saptamak ve okul içindeki davranışlarını izlemek” ile “öğrenciler arasında çıkan çatışmaları saptamak” amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Bunun yanında öğrenci ve öğretmen arasında çıkan çatışmaları saptamak için de kameralara başvurulmaktadır. Ancak kameraların “öğretmenlerin derslere giriş-çıkış saatlerini kontrol etmek”, “öğretmenlerin okula geliş-gidiş saatlerini izlemek”, “nöbetçi öğretmenleri izlemek”, “öğretmenlerin davranışlarını izlemek” ve “öğretmenlerin derslerdeki performansını izlemek” amacıyla kullanıldığı da bu araştırmada ortaya çıkmıştır. Okul güvenliğinin sağlanması; sağlıklı eğitim ortamının oluşturulması, okul ikliminin pozitif olması ve okulun etkili yönetimi açısından gereklidir. Okul güvenliği, sadece çevresel düzenlemelerle değil, okul personeli, öğrenciler ve ailelere yönelik okula karşı güçlü bir bağlılık oluşturmak için okulu pozitif anlamda geliştirme sürecini de kapsamaktadır (Greene, 2005, aktaran Çankaya, 2009). Bu nedenle okul güvenliğinin sağlanmasında tüm değişkenlerin dikkatlice değerlendirilmesi ve sorunların tespiti önem taşımaktadır.

Çalık ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada güvenli okul ortamının oluşturulması için okulu bütünsel olarak değerlendirmek gerektiğini, okul yaşamının tüm alanlarıyla bütünleştirilmesi, öğrencilere olumlu davranışlar kazandırılmasını sağlayan nitelikte olması gerektiği belirlenmiştir. Okul güvenliğinin sağlanması okul yöneticilerinin

sorumluluğundadır. Okulun güvenliği için fiziki koşulların sağlanmasının yanı sıra, sosyal ve psikolojik koşulların da uygun duruma getirilmesi, okulun bir bütün olarak ele alınarak okulun tüm bileşenlerinin (öğretmen, personel, öğrenci, aile) ve okul dışındaki ilgili kişi ve kuruluşlarla da işbirliği yapılması gerekir. Okul güvenliğinin sağlanması için kısa ve uzun dönemde yapılan uygulamalar farklı önlemler gerektirebilir. Okul güvenliğinin sağlanmasında yapılacak uygulamaların bir maliyeti vardır. Bu maliyet, yeni teknolojilerin kullanılmasıyla artabilir.

Kameraların öğretim ortamlarında ve öğretmenlerin denetimi amacıyla kullanılmasını okul müdürlerinin tümü ile öğretmenlerin önemli bir kısmının olağan karşılaması, araştırmacılarca tartışılması gereken bir konu olarak görülmüştür.

Okul güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılan uygulamaların kullanım amaçları ve kullanım şekillerine ilişkin okul yönetimi ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi önerilebilir. Ayrıca okullarda güvenlik konusunda yapılacak uygulamalar için genel ölçünler (standartlar) belirlenebilir ve her okul için güvenlik uygulamalarında kullanılacak kamera sistemleri standartlaşabilir. Bu uygulamalara ve okul güvenliğine ilişkin okul müdürlerine ve öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilebilir. Öğrencilerin de görüşlerini içeren araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Katkısı Olanlar

Araştırmanın istatistik çözümlenmeleri konusunda verdiği görüşler için Y. Doç. Dr. Kaan Zülfikar Deniz'e, metnin yazımıyla ilgili önerileri için Gönül Tiryakioğlu'na teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Ak, H. (2013). Büyükbirader ve gözetim devleti. *Genç Hukukçular Hukuk Okumaları, Birikimler* 4, İstanbul, 381-390. Erişim adresi: <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/makaleler/birikimlerIV/167.pdf>
- Amos, P, White, J. ve Trader, B. (2015). *Will cameras in classrooms make schools safer?* Erişim adresi: <http://tash.org/wp-content/uploads/2015/01/Cameras-in-School-Final.pdf>
- Bucher, K. T. ve Manning, M. L. (2005). Creating safe schools. *The Clearing House*, 79(1), 55-60.
- Çalık, T., Kurt, T. ve Çalık, C. (2011). Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: Kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 73-84.
- Çankaya, İ. (2010). *Okul güvenliğinin ilköğretim okulu öğretmenlerinin kaygı, motivasyon ve iş doyumunu düzeylerindeki etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çankaya, İ. H. (2009). Okul güvenliği üzerine teorik bir çözümleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 97-103.
- Çelik, K. (2005). Eğitimde acil durum yönetimi modeli önerisi. *Eğitim Araştırmaları*, 5(20), 87-98.
- Chen, G. (2008). Communities, students, schools, and school crime a confirmatory study of crime in us high schools. *Urban Education*, 43(3), 301-318.
- Conn, K. (2004). *Bullying and harassment, bullying and harassment: A legal guide for educators*, ASCD.
- Devoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Ruddy, S. A., Miller, A. K. ve Planty M. (2002). *Indicators of school crime and safety*. D.C: U. S. Departments of Education and Justice, Washington.
- Dönmez, B. (2001). Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25), 63-74.
- Dönmez, B. ve Güven, M. (2002). Ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 75(74), 60-64.
- Dönmez, B. ve Özer, N. (2010). Güvenlik kamera sistemlerinin yönetici ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 215-230.
- Geyin, Ç. (2007). *Genel liselerde okul güvenliği algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış

- yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Green J. (2000). *Job satisfaction of community college chairpersons* (Unpublished doctoral dissertation). Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia.
- Güler Yılmaz, K. (2010). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algılarının incelenmesi: Sultanbeyli ilçesi örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karakütük, K., Tunç, B., Bülbül, T., Özdem, G., Taşdan, M., Çelikkaleli, Ö. ve Bayram, A. (2014). Genel ortaöğretim okullarının büyüklüğü ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 304-316.
- Kitsantas A., Ware W. H., Arias ve Martinez, R. (2004). Students' perceptions of school safety: effects by community, school environment, and substance use variables. *Journal of Early Adolescence*, 24(4), November, 412-430.
- Karal, D. (2011). *Korkmadan öğrenmek: Okul ve okul çevresi güvenliği*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK Derneği).
- Lee, C. (2004). *Preventing bullying in schools*. SAGE Publications.
- Monahan T. ve Torres R. (2010). Schools under surveillance: cultures of control in public education, Critical Issues in Crime and Society, Rutgers University Press.
- Orwell, George (2006). *1984*, Editions Underbahn Ltd.
- Özcebe, H., Ulukol, B., Mollahaliloğlu, S., Yardım, N. ve Karaman, F. (2008). *Sağlık Bakanlığı sağlık hizmetlerinde okul sağlığı kitabı*. Sağlık Bakanlığı Yayınları, Yücel Ofset, Ankara.
- Özönder, M. C., Sağlam, S., Aksoy, E., Uluocak, S. ve Köktürk, G. V. (2005). *İlköğretim okullarında şiddet ve taciz*. KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı, Ankara.
- Payne, A. A., Gottfredson, D. C. ve Gottfredson, G. D. (2003). Schools as communities: The relationships among communal school organization, student bonding, and school disorder. *Criminology*, 41(3), 749-778.
- Phaneuf, S. W. (2006). *School security practices: investigating their consequences on student fear, bonding and school climate* (Unpublished PhD). University of Maryland.
- Pişkin, M. ve Ayas, T. (2005). Zorba ve kurban lise öğrencilerinin utangaçlık, içedönüklük, dışadönüklük ve özsayı değişkenleri bakımından incelenmesi. 8. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, Marmara Üniversitesi, 21-23 Eylül, İstanbul.
- Posluoğlu, F. G. (2014). *Eğitim kurumlarında öğretmen ve idarecilerin okul güvenliği ile ilgili çözüm yollarını belirleyebilmek için çalışma (İstanbul ili-Kartal ilçesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schneider, T. (2010). *School security technologies*. National clearinghouse for educational facilities. Washington DC.
- TBMM Araştırma Komisyonu Raporu (2007). *Türkiye Büyük Millet Meclisi çocuklarda ve gençlerde artan şiddet eğilimi ile okullarda meydana gelen olayların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu*. Ankara: Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Türkmen, M. (2004). *Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunlar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Extended Abstract

Introduction

A safe school is a place which gives importance to education for everyone and has success expectation, where the students can present their social skills in a safe educational environment and control their anger and find solutions to their problems and where everyone is respectful to each other (Çelik, 2005, p. 88). A safe school is a school where the student and the staff lives in peace in all areas of the school, that no one group is superior to another, that every individual is respectful against each other, and the instructor, the student, the administration is

communicating in a positive manner within the climate of the school. (Bucher and Manning, 2005, 57). *School security term is mostly used in the narrower sense which includes security systems and technology (camera etc.) which is used for providing the security.* To have a secure school and school environment, first the school management and teachers and also different institutions such as main components of the school, parent-teacher association, local authorities, security forces, social services cooperation is needed. To carry on the implementations regarding the school security, the school managers should have related experience and information. To form a safe school environment it is important that all school components should be in a joint effort. That's why all reasons making the school unsafe should be deeply discussed and analyzed in social context.

In this context, the *problem of this research* is the necessity of research in implementations that should be executed to maintain the school security. The *purpose of this study* is to determine the school security implementations based on the school manager's opinions and to determine the opinions of school managers and teachers regarding the findings about school security implementations.

Method

The model of this research is descriptive in which both quantitative and qualitative research approaches are used. In this research, firstly, to define the security implementations (security systems, intended use, usage rate), questionnaire is applied to the school managers. In accordance with the gathered information from the questionnaires regarding school security implementations to have deeper information, interviews are conducted with teachers and school managers regarding the necessity of security systems and use of security cameras in schools.

In the questionnaire application which the quantitative approach is applied, the *universe of the research* is; 636 preschools, 455 middle school, 146 high schools in Ankara, 388 preschools, 195 middle school, 22 high schools in Tokat. Because the universe of the research can not be reached, a work group of 130 school managers that 71 (54,6 %) of them working in Ankara and 59 (45,4 %) of them working in Tokat is formed.

For the interviews which the qualitative approach is applied, two different work groups are formed. One of them is teacher work group and the other is school manager work group. To represent the different variables, the *teacher work group* is formed of; 2 each women and men primary school teacher, 2 each women and men middle school teacher, 2 each women and men high school teacher from 2 cities (Ankara and Tokat) which is in total 24 teachers.

Discussion, Results and Reccomendations

Results of the Research.- In this research, below results are achieved with regards to this research's purposes.

1. *The results achieved regarding the school security in Turkey* In schools, below security implementations are performed; yard and building lighting, camera system, all day and in the breaks; hall monitor application, searching the desks and cupboards of the students from time to time, lighting system that is heat or motion sensitive within the school, alarm system, iron-steel door-controlled windows, visitor card application, camera system that lets remote access via the internet, body search of the students from time to time (knife etc.), security staff employed within the school and in the entrance thru the day, a warden employed just in the entrance door of the school, within the school (classrooms, canteen, downstairs, attic etc) searching any equipments that could be used for fight (stick, bar, knife etc.), student identity card check before entering the school, a receptionist on the entrance of the school, security staff or warden for night shifts, school police, in and out turnstiles, face or finger recognition system, card reading system, metal detector.

2. *The results achieved regarding the intended usage of school security system.* The security cameras in schools are used to determine the ones coming from out of the school and monitor the behaviors within the school, to determine the conflicts between the students, to control if teachers are attending the classes on time, to control if teachers are coming or going to

the school on time, to monitor the teacher on the shift, to determine the conflicts between the student and the teacher, to monitor the teacher's behaviors and to monitor the performance of the teachers in classes.

3. Results regarding the necessity of security systems in schools. It is found out that the security systems in schools are necessary.

4. Results regarding security cam usage in the school. Some of the teachers and school managers find the usage of security cameras in schools proper in the means of security, whereas some of the teachers stated that misuse of security cameras is not proper. Below results are achieved; the security cameras could be used in all areas with the purpose of security, to monitor the conflicts both from out of the school and within the school, the security cameras should only be used in hallways and outdoors to maintain the security, it should be used in areas where the teachers are not actively working, it should not be used for threatening but should be used only functionally.

5. Some other results. Schools being secure is important. The physical conditions of the school might become a threat on the school security. The size of the school has effect on school security. School security services has annual costs.

Maintaining the school security is necessary in the means of forming a healthy education environment, to have a positive school climate and effective management of the school. Maintaining the school security is the responsibility of school managers. Besides maintaining the physical conditions for the school security, social and psychologic conditions should also be enhanced, school should be considered as a whole with all its components (teacher, staff, student, parents) and collaborations should be made with related people and institutions from out of the school. Short term and long term implementations to maintain the school security may need different precautions. The implementations to maintain the school security have costs. This cost might increase with the usage of late technologies.

In this research, in the light of the fact that "security camera systems" and "the camera system which can be watched online, out from the school" are among the security systems used at schools, it has been determined that the most common security system used is cameras. It has been determined that school managers use camera systems mostly for "watching for outsiders entering into school and watching their behaviors while inside the school" and "detecting conflicts arise in between students". Besides, to appoint the conflicts between students and teachers, cameras are consulted. However, in this research it is revealed that the cameras are also used for the following reasons; "to control if teachers are attending the classes on time", "to control if teachers are coming or going to the school on time", "to monitor the teacher on the shift", "to monitor the teacher's behaviors" and "to monitor the performance of the teachers in classes". All of the school managers and most of the teachers finding the use of cameras in education environments and for the inspection of the teachers ordinary is thought to be a subject that should be discussed by the researchers.